

Duurzame kwaliteitsverbetering door 'evidence informed' werken

- *Netwerkdag landelijk netwerk Kwaliteitszorg VO*
 - *5 november 2024*
 - *Utrecht*

Prof. dr. Inge de Wolf

Maastricht University

NATIONAAL
REGIEORGAAN
ONDERWIJS-ONDERZOEK

**EducationLab
Netherlands**

Vandaag

- 1. Wat is 'evidence informed' onderwijs?*
- 2. Wat zijn belangrijkste ingrediënten voor kwaliteitsverbetering van je school/scholen (uit wetenschappelijk onderzoek)*
- 3. Hoe kun je solide kennis gebruiken om te kiezen voor kansrijke aanpakken en het voorkomen van mythes?*
- 4. Hoe werk je gericht aan kwaliteitsverbetering?*

1. Wat is 'evidence informed' onderwijs?

Wat is evidence informed werken?

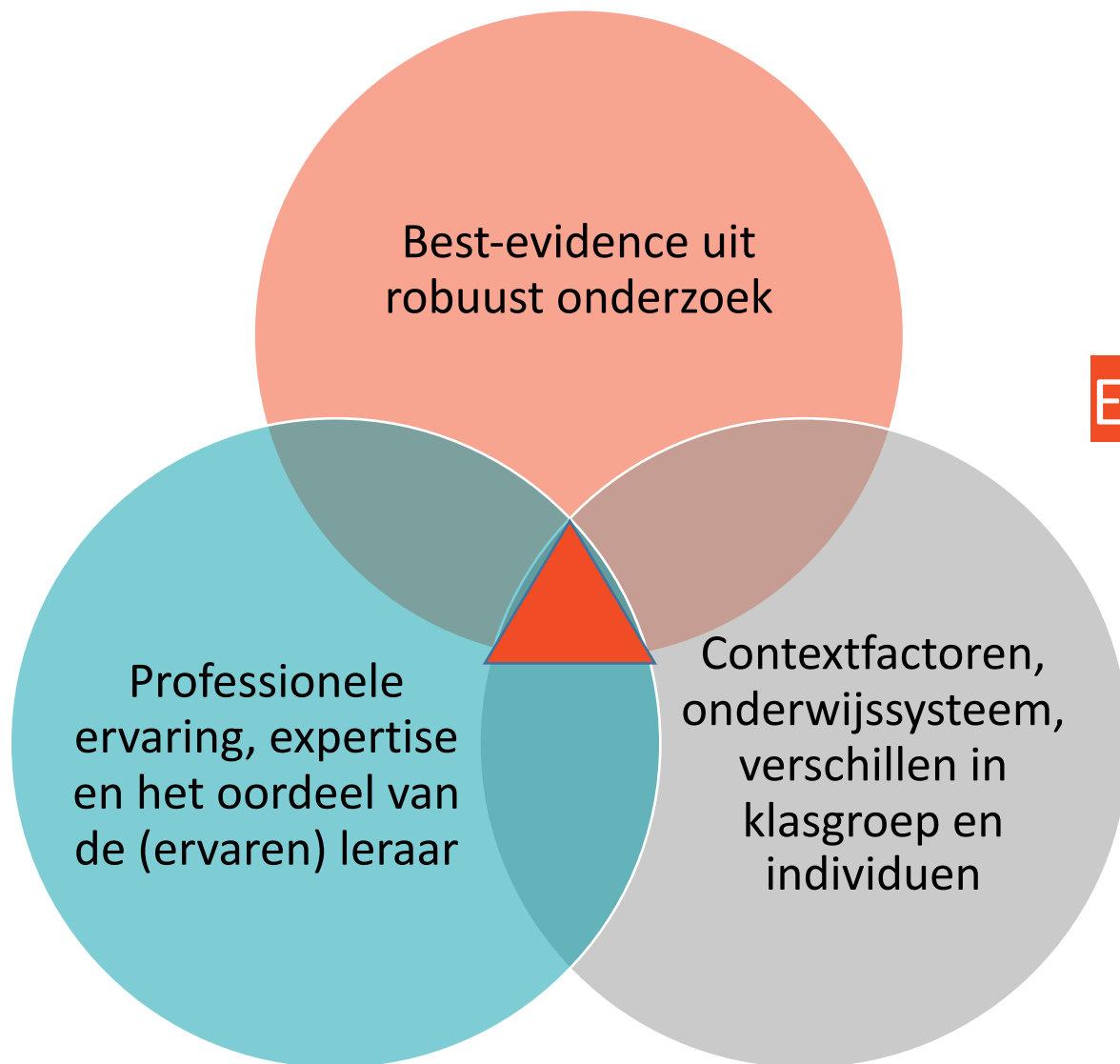
*Evidence informed werken is het gebruiken van **kennis uit onderzoek** om het handelen in de praktijk te **verbeteren** (in aanvulling op professionele kennis en ervaring)*

Uitbreiding van ons professioneel arsenaal

EducationLab
Netherlands
What works in education

Evidence informed onderwijs

[bron: Tim Surma]

Maastricht University

2. Wat zijn belangrijkste ingrediënten voor kwaliteitsverbetering van je scholen (volgens onderzoek)?

Wat werkt t allerbeste?

Wat is de meest effectieve aanpak volgens alle wetenschappelijke studies samen?

‘Collective teacher efficacy’

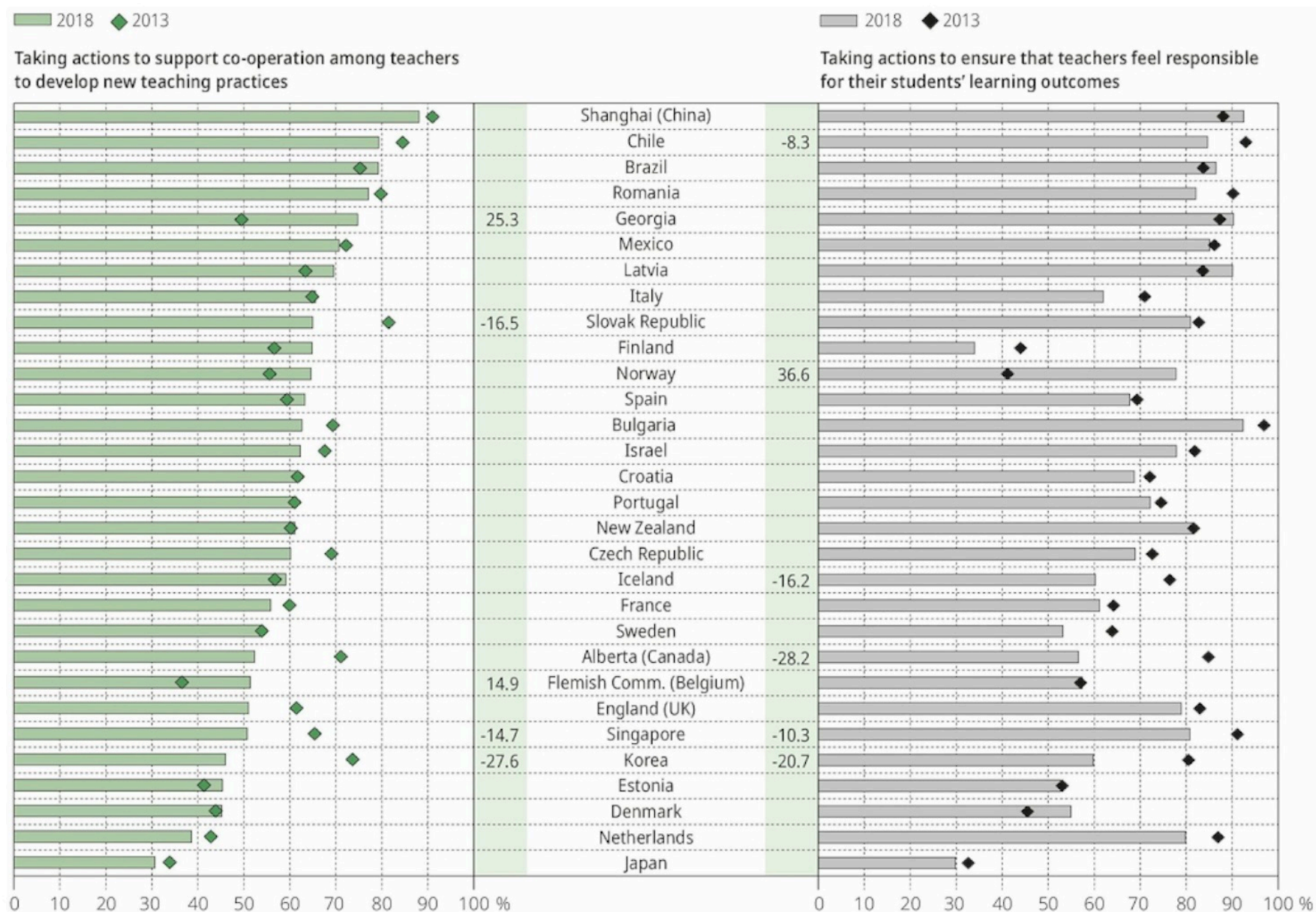
Leraren werken samen aan een gemeenschappelijk doel en geloven samen positieve resultaten met leerlingen te behalen

Schoolleiders in internationaal perspectief (Talis 2018, OECD)

Figure II.5.9. **Change in principals' instructional leadership from 2013 to 2018**

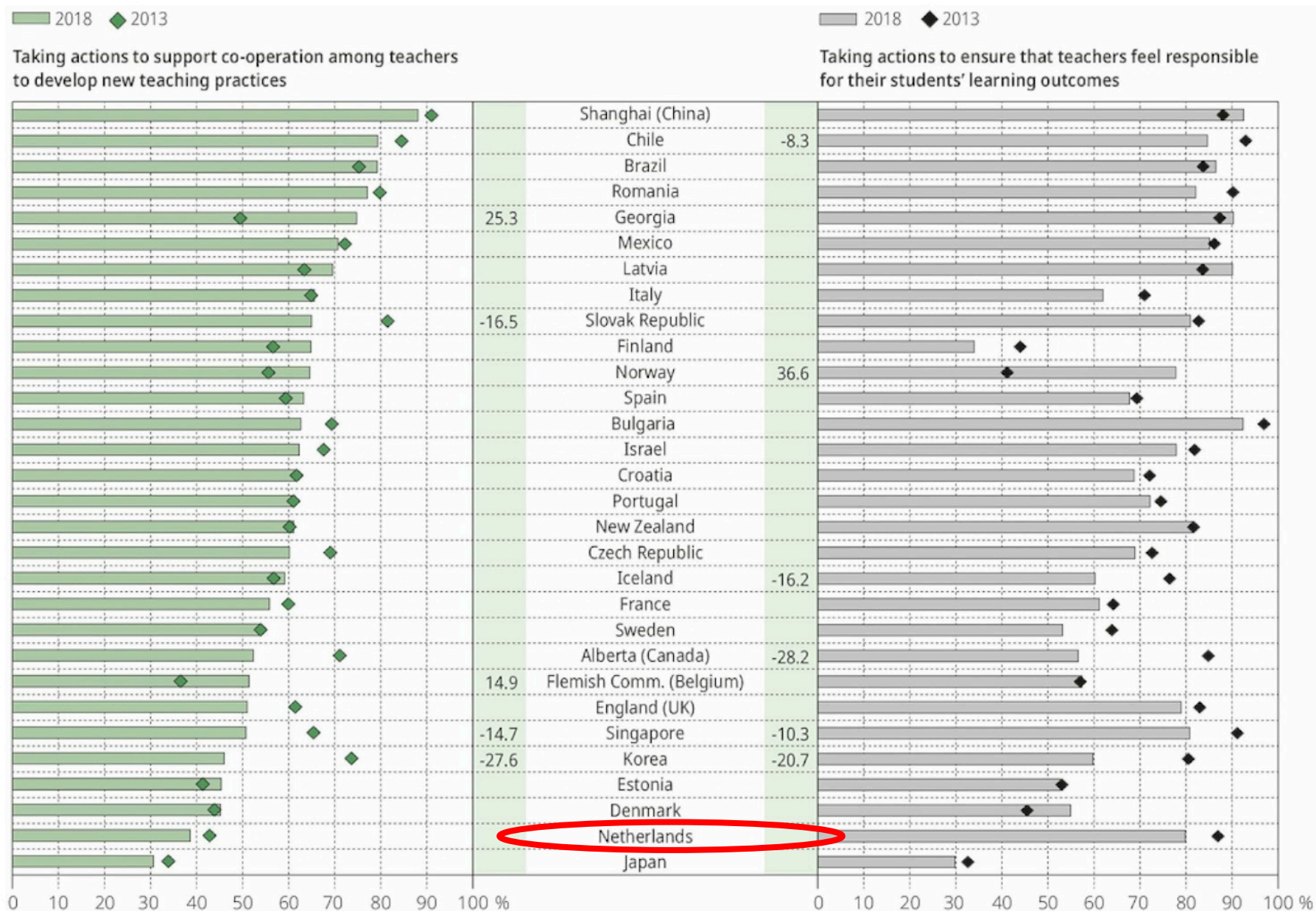
Percentage of lower secondary principals who report to have "often" or "very often" engaged in the following activities in their school in the 12 months prior to the survey

Schoolleiders in internationaal perspectief (Talis 2018, OECD)

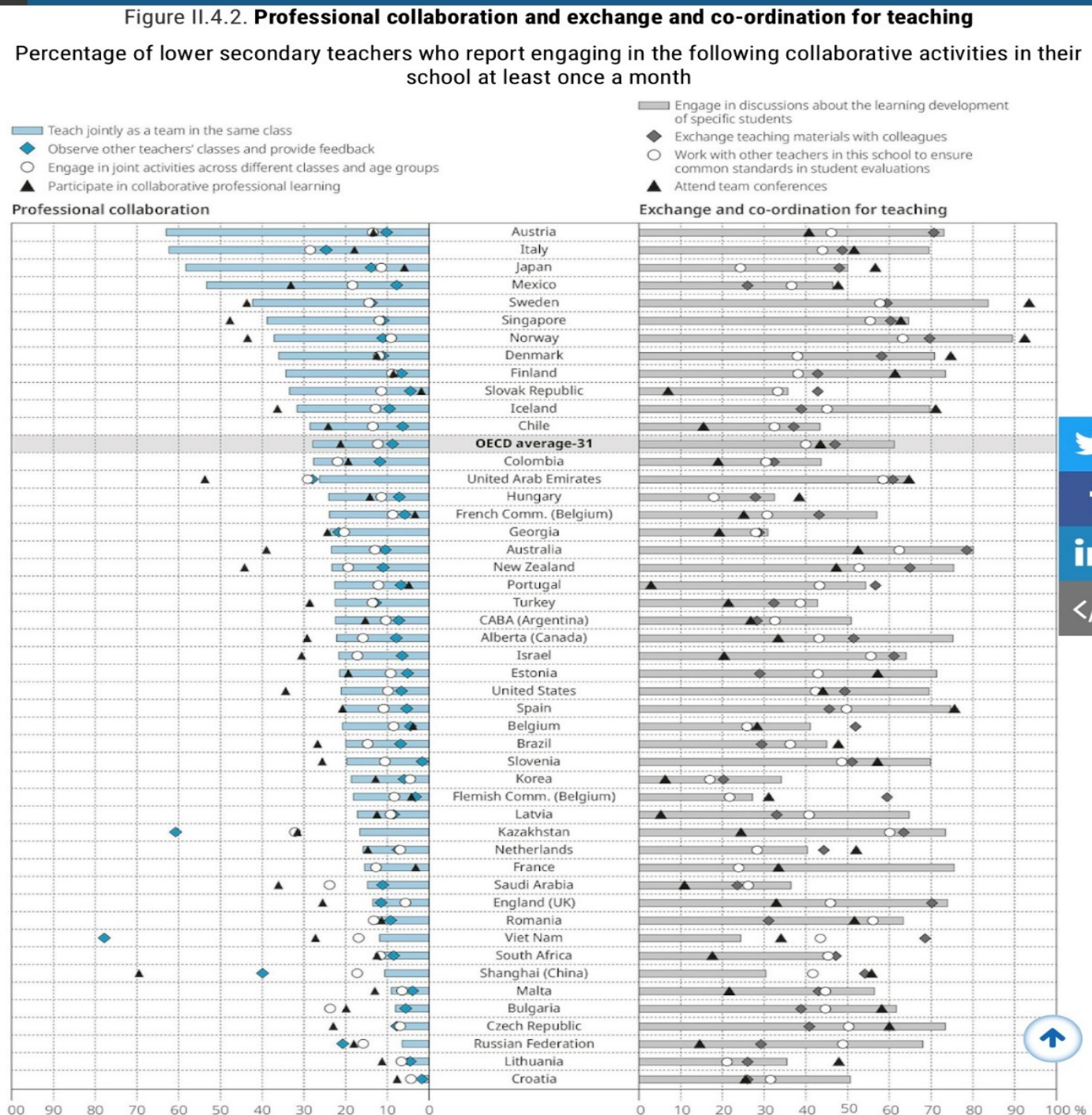
Figure II.5.9. **Change in principals' instructional leadership from 2013 to 2018**

Percentage of lower secondary principals who report to have "often" or "very often" engaged in the following activities in their school in the 12 months prior to the survey

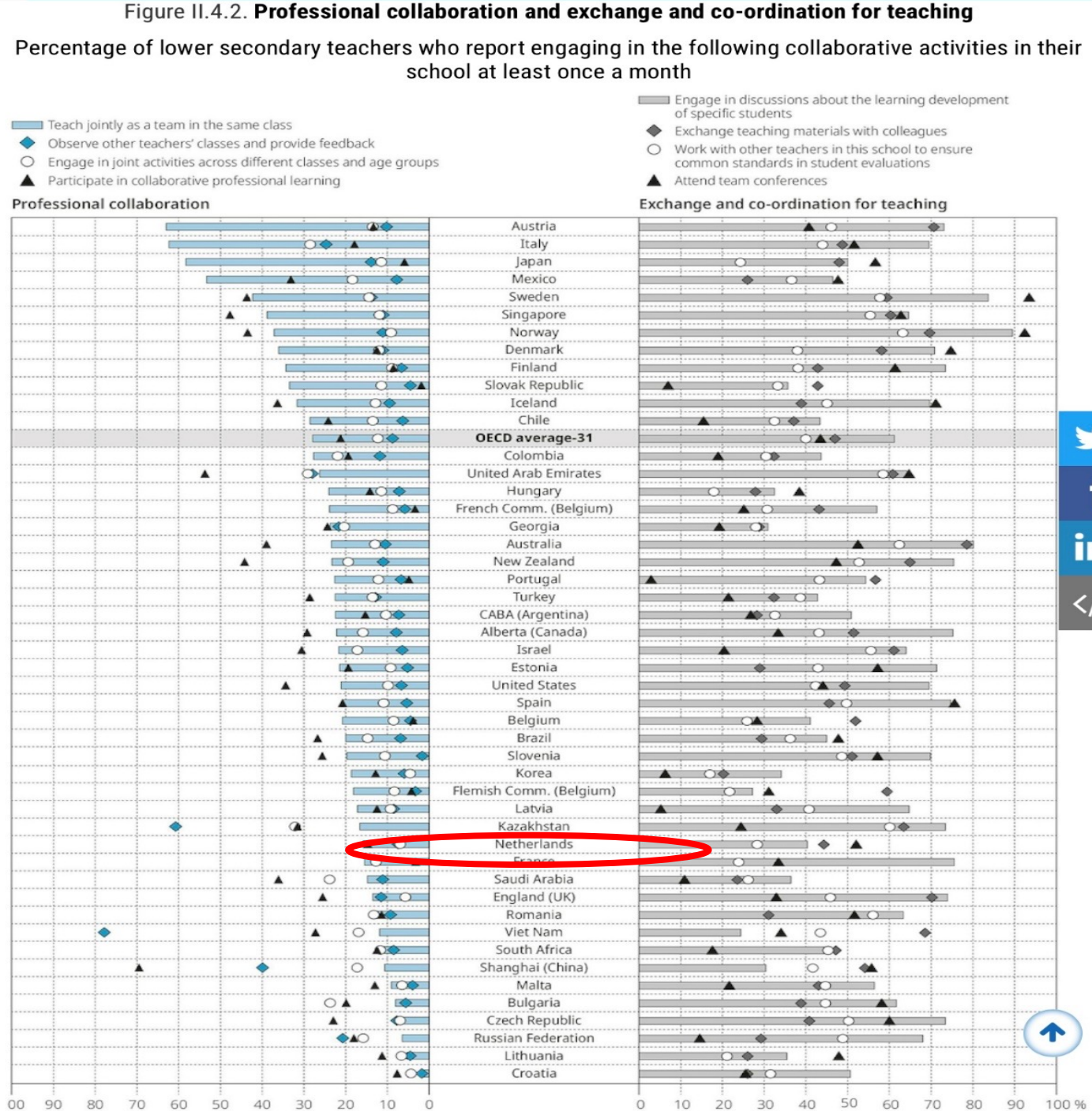

Samenwerking leraren in internationaal perspectief (Talis 2018, OECD)

Samenwerking leraren in internationaal perspectief (Talis 2018, OECD)

Belang van data

- In onderwijs veel op basis van ‘tacit knowledge’ (Neeleman, 2019)
- Uitdaging of knelpunt blijkt niet altijd zo te zijn
- Goede diagnose maakt kansrijke aanpak/oplossing makkelijker
- Data geeft je informatie of je op de goede weg bent

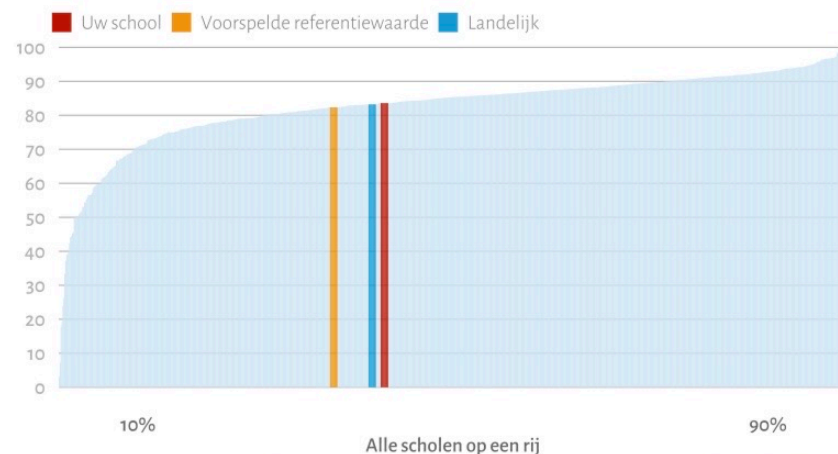
Scholen die data gebruiken doen het beter dan scholen die dit niet doen.

Maak gebruik van data leerprestaties, rendementen, tevredenheidsvragenlijsten, metingen sociale vaardigheden, lesobservaties, vervolgsucces.

NCO VO

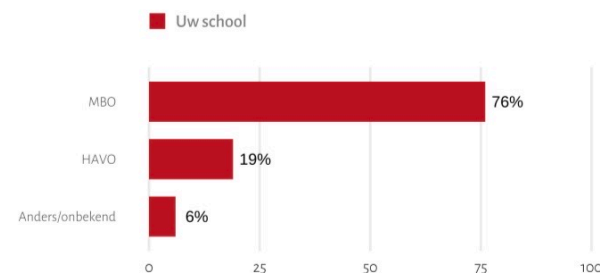
3 HOE SUCCESVOL ZIJN UW LEERLINGEN?

Om te bepalen hoe succesvol uw leerlingen zijn tijdens de vmbo gl-/tl-opleiding, bestuderen we allereerst het percentage leerlingen dat het vmbo gl/tl zonder vertraging heeft afgerond, gemeten vanaf het derde leerjaar. Vervolgens gaan we in op de examenresultaten. Scoren leerlingen voor bepaalde vakken op uw opleiding hoger of lager dan gemiddeld?

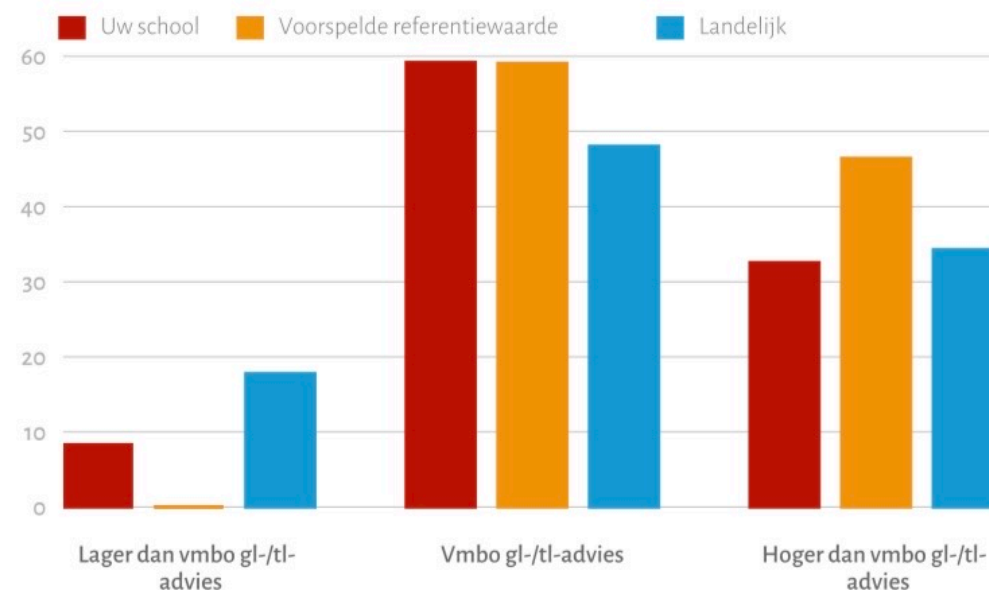

Figuur 3.1 Percentage leerlingen dat vanaf leerjaar 3 het vmbo gl-/tl-diploma onvertraagd heeft gehaald, voor de samengevoegde *instroomcohorten* 2018/2019, 2019/2020 en 2020/2021

Highlights: Hoe doen uw leerlingen het in het vervolgonderwijs?

Figuur 0.4 Procentuele verdeling niveau vervolgonderwijs twee jaar na afstuderen (Hoofdstuk 5)

Figuur 1.4 Procentuele verdeling van vmbo gl-/tl-leerlingen in leerjaar 3 naar basisschooladvies, voor de samengevoegde *instroomcohorten* 2020/2021, 2021/2022 en 2022/2023

3. Hoe kun je solide kennis gebruiken om te kiezen voor kansrijke aanpakken en het voorkomen van mythes?

Bewijskracht varieert in onderzoek

Levels of Evidence

EducationLab
Netherlands

***Waar vind ik
solide kennis
uit onderzoek?***

Maastricht University

Onderwijskennis.nl

Met kennis uit onderzoek verbeter je als onderwijsprofessional het dagelijks werk. Benut wetenschappelijke inzichten, handvatten en voorbeelden van het NRO en diverse partners.

[→ Naar de thema's](#)

Leidraden voor

Nationaal Programma

Alles over programma

NATIONAAL REGIEORGAAN
ONDERWIJSONDERZOEK

[Contact](#)

[Over de Kennisrotonde](#)

[Lees voor](#)

[Stel je onderwijsvraag](#)

[Antwoorden op onderwijsvragen](#)

[Ervaringen](#)

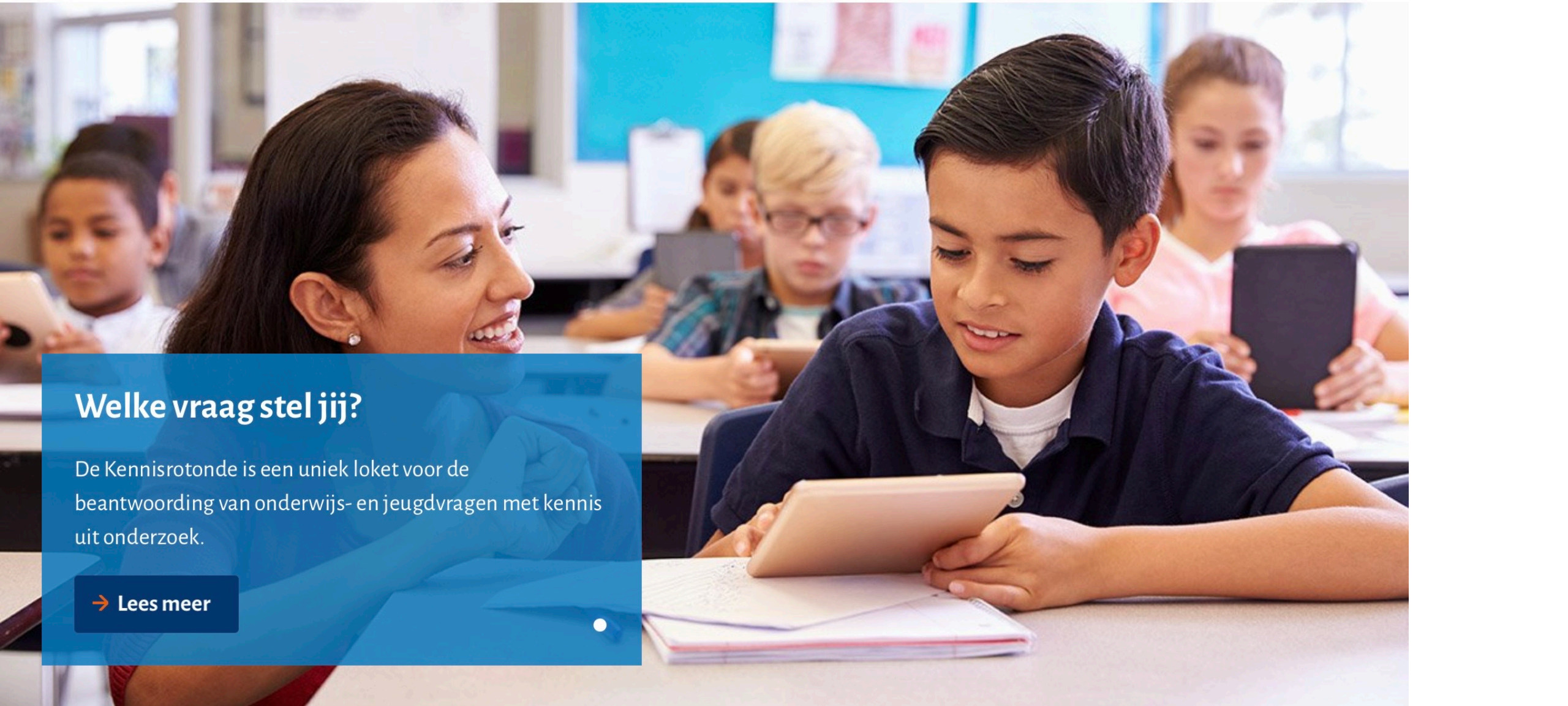
[Thema's](#)

[Bestellen](#)

Welke vraag stel jij?

De Kennisrotonde is een uniek loket voor de beantwoording van onderwijs- en jeugd vragen met kennis uit onderzoek.

[→ Lees meer](#)

Martin
Bootsma
& Eva
Naaijens

En wat als we nu weer
eens **gewoon** gingen
lesgeven in het
voortgezet onderwijs?

pica

Eva
Naaijens
en Martin
Bootsma

**De school
als werkplaats**

Gereedschap voor
een sterke kwaliteitscultuur

pica

David Mitchell & Dean Sutherland

Directe instructie
Formatieve toetsing en feedback
Coöperatief leren in groepen
Peer tutoring
Schoolcultuur
Sociaal-emotioneel leren
Begrijpend lezen
Vroege interventies
en nog veel meer...

**WAT
ECHT
WERKT**

29 evidence based strategieën
voor het onderwijs

pica

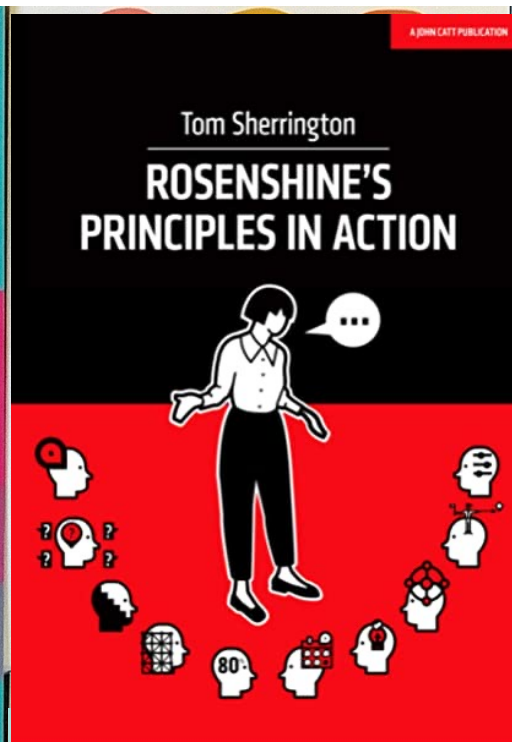

Wat werkt:

*Pedagogisch handelen
& klassenmanagement*

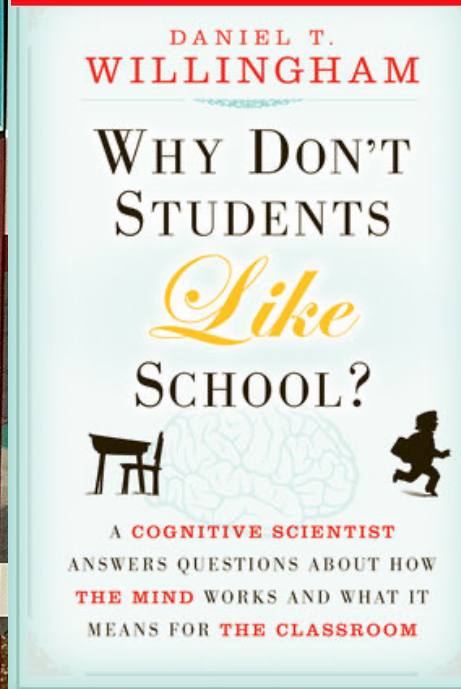
Evidence-based strategieën
voor iedere leraar

Robert J. Marzano, Jana S. Marzano & Debra J. Pickering

Tom Sherrington

**ROSENSHINE'S
PRINCIPLES IN ACTION**

DANIEL T.
WILLINGHAM

**WHY DON'T
STUDENTS
Like
SCHOOL?**

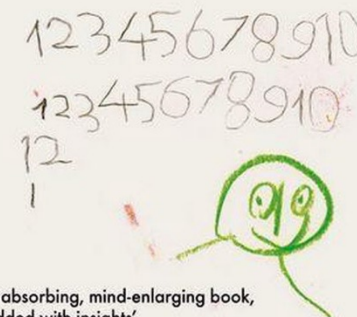
A COGNITIVE SCIENTIST
ANSWERS QUESTIONS ABOUT HOW
THE MIND WORKS AND WHAT IT
MEANS FOR THE CLASSROOM

STANISLAS
DEHAENE

**How We
Learn**

The New Science of
Education and the Brain

'An absorbing, mind-enlarging book,
studded with insights'
THE TIMES

WIJZE LESSEN

Twaalf bouwstenen voor effectieve didactiek

Tim Surma • Kristel Vanhoyweghen • Dominique Sluijsmans
Gino Camp • Daniel Muljs • Paul A. Kirschner

ten brink uitgevers

EducationLab
Netherlands
What works in education

***Welke aanpakken lijken aantrekkelijk,
maar blijken niet effectief voor leerlingen?***

#onderwijsmythes

Zie www.ona.amsterdam

Maastricht University

Voorkom mythes

- Gepersonaliseerd leren
- ICT magic (Ipad scholen, hippe aanpakken)
- Vroege selectie en strakke indeling leerlingen in niveaus
- ... ?

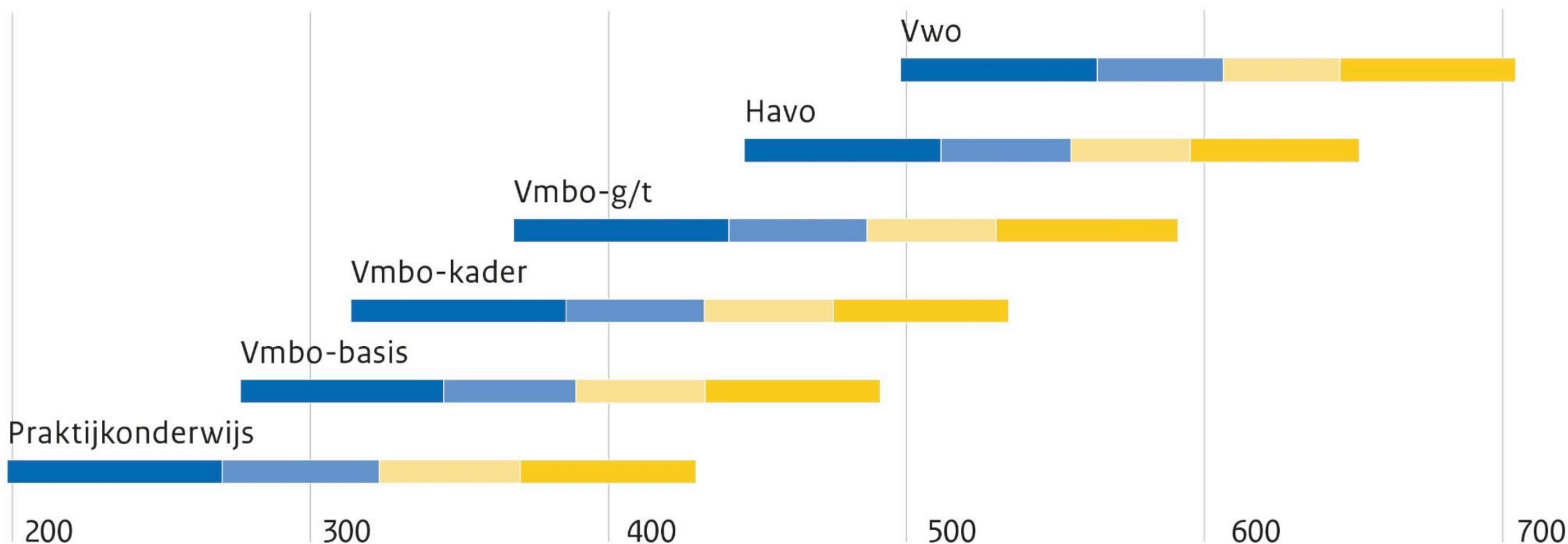

Verschillen tussen leerlingen VO

EducationLab
Netherlands
What works in education

PISA-SCORES LEZEN PER NIVEAU VO

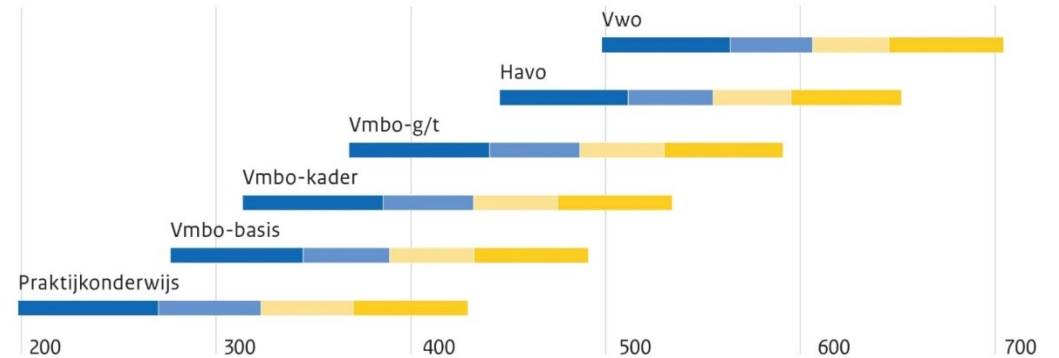
Bronnen: IvhO, 2016, 2017; PISA, 2016; TIMSS, 2016

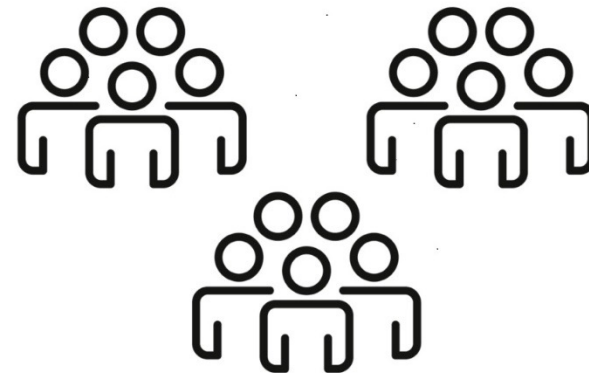
Effectieve alternatieven

- Hoge verwachtingen van alle leerlingen
- Zo flexibel mogelijk
- Stimuleer 'opstroom'
- Gebruik effectieve aanpakken om met verschillen om te gaan (EDI, gecombineerd met preteaching, extra instructie, 'peertutoring')

PISA-SCORES LEZEN PER NIVEAU VO

Bronnen: IvO, 2016, 2017; PISA, 2016; TIMSS, 2016

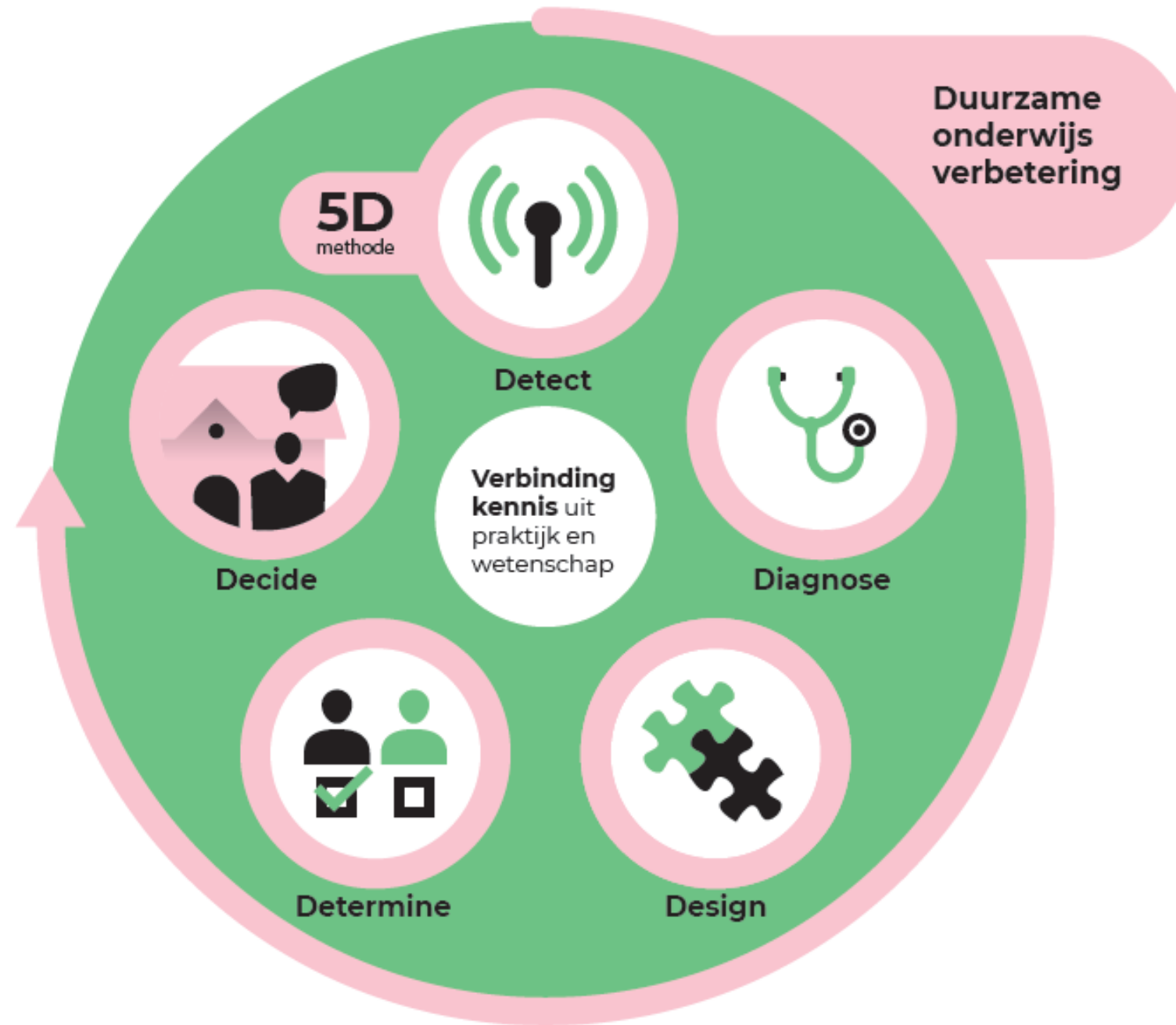

4. Hoe werk je gericht aan kwaliteitsverbetering?

5D model voor duurzame onderwijs- verbetering

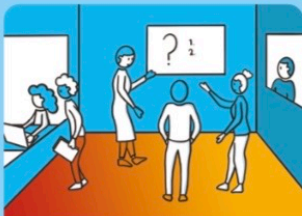
Cornelisz & Van
Klaveren (2022)

WERKEN AAN ONDERWIJSVERBETERING

In een school als lerende organisatie verbeteren schoolleiders en docenten hun onderwijs op een onderbouwde en duurzame manier. Met deze aanbevelingen werken schoolleiders en docenten toe naar een lerende organisatie.

WERK ONDERZOEKSMATIG EN CYCLISCH AAN ONDERWIJSVERBETERING

AANBEVELING 1

KOM TOT EEN ONDERBOUWD EN GEDRAGEN VERBETERPLAN

- Zorg voor prioritering in speerpunten en leg daarbij de verbinding met de schoolvisie.
- Werk met tijdelijke subteams van docenten die verantwoordelijk zijn voor onderwijsverbetering op een bepaald speerpunt.
- Zorg ervoor dat een PLC tijd heeft om samen te komen voor verdieping en analyse.
- Betrek tussentijds collega's van buiten de PLC, zodat er draagvlak ontstaat.
- Betrek leerlingen bij de plannen die hen direct aangaan.
- Zorg per speerpunt voor verdieping door literatuur en voorbeelden van andere scholen te bestuderen.
- Analyseer per speerpunt de huidige situatie in de school of afdeling.

AANBEVELING 2

ZORG VOOR EEN PROCES VAN UITVOEREN, MONITOREN, BIJSTELLEN EN BORGEN

- Bereid de uitvoering van het verbeterplan goed voor en stem onderling de verwachtingen over aanpassingen af.
- Voer het verbeterplan uit en monitor of het lukt om het plan uit te voeren zoals bedoeld.
- Stel het verbeterplan en de nieuwe aanpak (doelen, acties, tijdspad) tussentijds bij als dat nodig is en zorg dat randvoorwaarden zijn vervuld.
- Voer de dialoog met collega's over de invoering en de randvoorwaarden, zodat zij zich betrokken voelen.
- Zorg voor borging in de structuur door de nieuwe aanpak vast te leggen.
- Zorg voor borging in een persoon door een collega verantwoordelijk te maken voor het thema en nieuwe ontwikkelingen bij te houden.
- Evalueer regelmatig of een nieuw verbeterproces nodig is, waarbij een team opnieuw start bij aanbeveling 1.

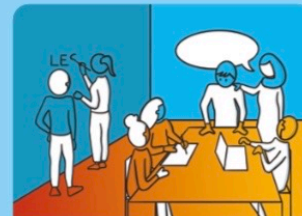
CREËER EEN ONDERZOEKSCULTUUR

AANBEVELING 3

STIMULEER EEN ONDERZOEKENDE HOUDING

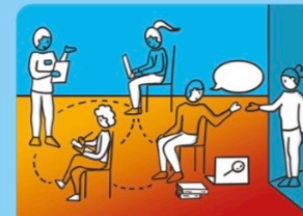
- Stimuleer een kritische en nieuwsgierige houding bij alle collega's door hen reflectieve vragen te stellen, zodat zij hun onderwijs voortdurend (willen) verbeteren.
- Stimuleer dat teamleden reflecteren en analyseren hoe zij het onderwijs kunnen verbeteren. Stimuleer dat zij hiervoor op zoek gaan naar literatuur, handvatten en voorbeelden.
- Praat in het team over literatuur en de vertaalslag ervan naar het onderwijs. Zorg dat docenten elkaar hierbij ondersteunen.
- Geef het goede voorbeeld door expliciet eigen aannames te onderzoeken, standpunten te onderbouwen, het eigen oordeel uit te stellen en literatuur en gegevens te gebruiken.

AANBEVELING 4

STIMULEER SAMEN LEREN IN HET TEAM

- Ontwerp samen lessen, werk samen aan onderwijsverbetering en leer van elkaar.
- Verhoog de kwaliteit van samen leren op de werkvloer door dat proces bespreekbaar te maken.
- Zorg voor professionele ontwikkeling van collega's en waardeer initiatieven daartoe.
- Creëer een veilig leerklimaat waarin collega's zich kwetsbaar op durven stellen.
- Stimuleer dat collega's elkaar feedback vragen die is gericht op een eigen leervraag.
- Zorg in het team voor een gedeelde ambitie en verantwoordelijkheid voor het onderwijs.

AANBEVELING 5

BENUT KENNIS EN EXPERTISE

- Gebruik kennis uit onderzoek om te reflecteren op het eigen onderwijs en te analyseren hoe het onderwijs kan verbeteren.
- Ondersteun collega's waar nodig om literatuur te vinden, selecteren en interpreteren.
- Ondersteun collega's waar nodig om de vertaalslag te maken van literatuur naar hun eigen handelen.
- Voer professionele dialogen over verschillen tussen literatuur en eigen ervaringen.
- Stimuleer collega's om kennis te delen en feedback op te halen van buiten de school. Bijvoorbeeld via experts, opleidingen, conferenties en netwerken.

AANBEVELING 6

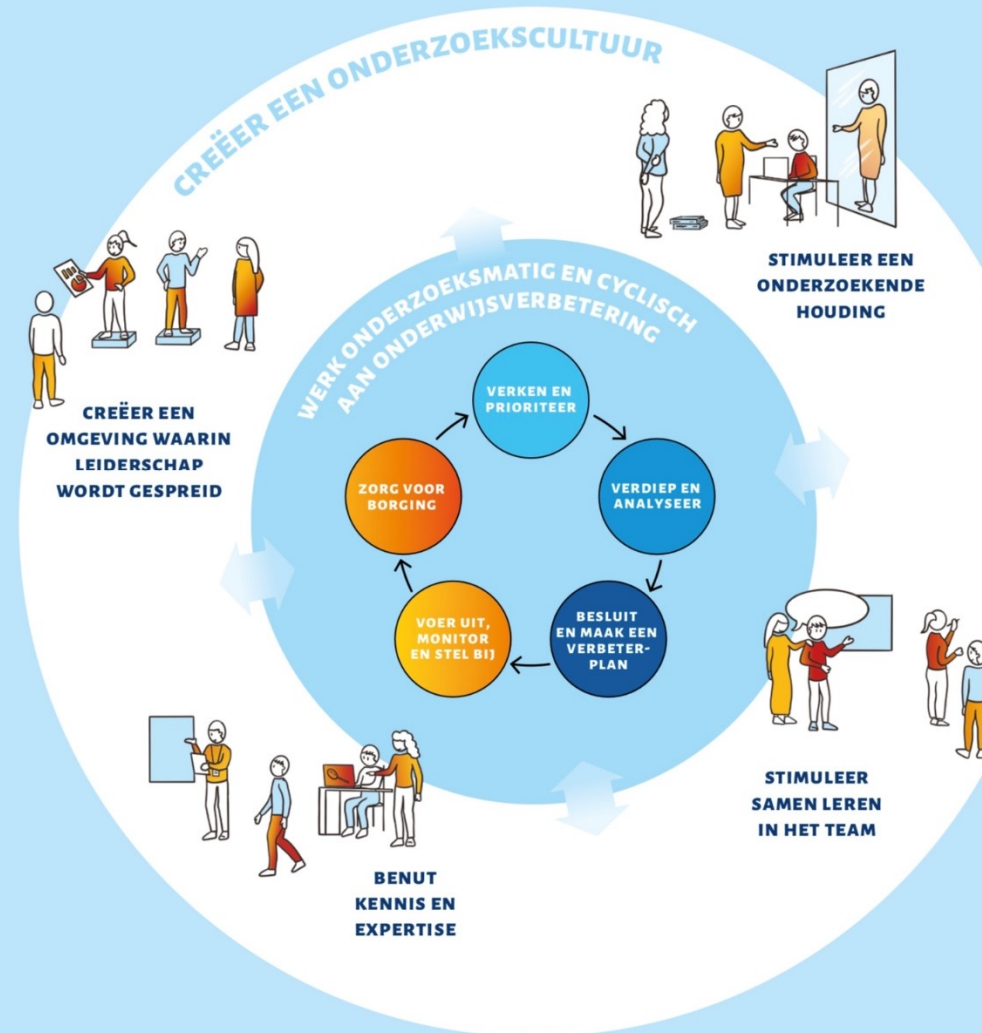
CREËER EEN SCHOOL-KLIMAAT WAARIN LEIDERSCHAP WORDT GESPREID

- Creëer een schoolklimaat waarin leiderschap wordt gespreid. Hierin worden docenten gestimuleerd om leiderschap te nemen op basis van hun expertise.
- Creëer een schoolklimaat waarin maximale inbreng van alle teamleden bij besluitvorming mogelijk is, zonder dat hun inbreng het proces vertraagt.
- Stimuleer collega's om zich te ontwikkelen tot specialisten die een kartrekkersrol vervullen op hun expertisegedebied en laat zien dat je hen vertrouwt.
- Creëer gezamenlijk een klimaat waarin teamleden zich veilig en gewaardeerd voelen, elkaar een leiderschapsrol gunnen en elkaar willen volgen.
- Indien een docent leiderschap neemt, zorg er dan voor dat andere teamleden ruimte krijgen om inbreng te hebben.

In een school als lerende organisatie verbeteren schoolleiders en docenten hun onderwijs op een onderbouwde en duurzame manier. Maar hoe kun je als school een lerende organisatie worden?

Dit kan door onderzoeksmatig en cyclisch te werken. En door een onderzoekscultuur te creëren. Deze twee processen verlopen parallel en voeden elkaar.

Leidraad 'Werken aan onderwijsver- betering in het voortgezet onderwijs'

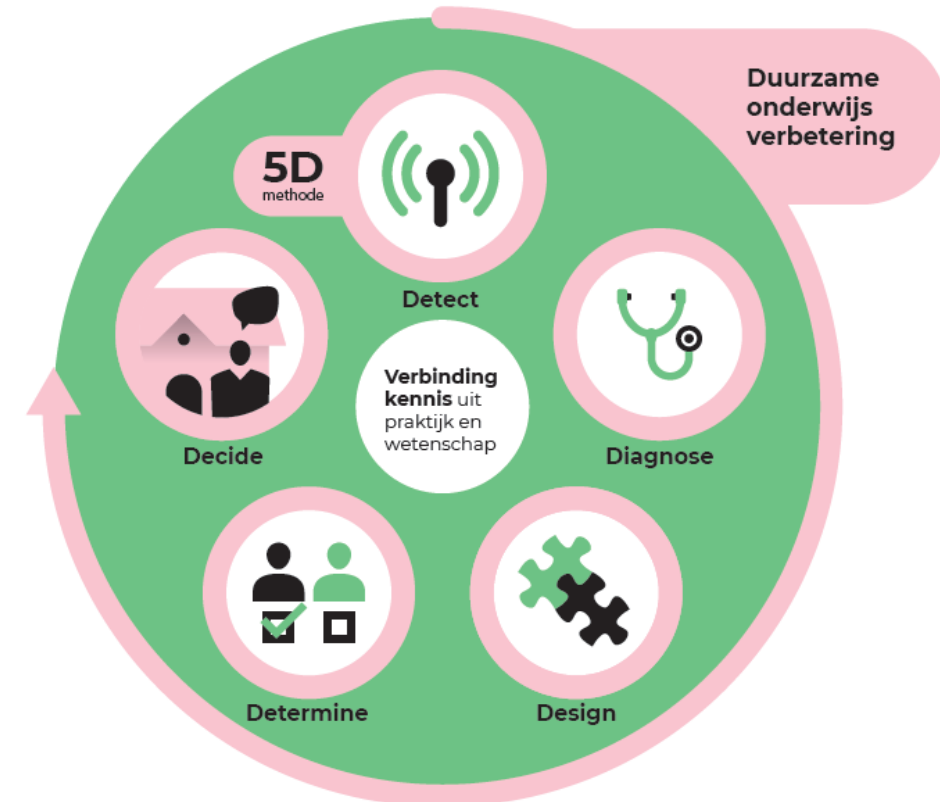
Verbetercultuur en kwaliteitsverbetering

EducationLab
Netherlands
What works in education

Lessen uit de praktijk:

- Goede probleemanalyse
- Verbetering op basis van onderzoekskennis ipv 'tacit knowledge'
- Gebruik data (factcheck)
- Stap voor stap en neem de tijd ('haast je langzaam')
- Werk cyclisch (5D, INK)

Handreikingen en leidraden

EducationLab
Netherlands
What works in education

LEIDRAAD WERKEN AAN ONDERWIJSVERBETERING IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

EVIDENCE-INFORMED NAAR EEN LERENDE ORGANISATIE
IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS ~ WETEN WAT WERKT EN WAAROM

PUTTING EVIDENCE TO WORK: A SCHOOL'S GUIDE TO IMPLEMENTATION

Guidance Report

Toolkit

Evidence- informed werken in de praktijk

Conceptversie 1

Suzanne de Leeuw, Tijana Prokic-Breuer
& Mirte Dikmans
Universiteit Maastricht
September 2022

Samen bouwen aan beter onderwijs!

Ontwikkelkracht brengt onderwijspraktijk en onderzoek
samen

- ✓ Verbeter je onderzoeks- en verbetercultuur
- ✓ Verrijk je kennis met wat we weten uit onderzoek
- ✓ Creëer nieuwe kennis voor onderwijsvraagstukken
- ✓ Leer van of deel je expertise met andere scholen

Samenvattend

- Zet in op 'collective teacher efficacy'
- Gebruik data
- Maak gebruik van kennis uit onderzoek en voorkom mythes
- Focus: kies en neem de tijd
- Werk cyclisch
- Leer van anderen

DANK!!

- www.educationlab.nl
- www.onderwijskennis.nl
- I.deWolf@maastrichtuniversity.nl

Maastricht University

NATIONAAL
REGIEORGAAN
ONDERWIJS-ONDERZOEK

EducationLab
Netherlands

ontwikkel
kracht

